

S'ENCERUIA

Deià, Agost de 1979

S'invassa

D. L. - PM. 415 - 1979

TAULA

EDITORIAL

JUNTA MUNICIPAL

PRO. CONCERT

CARTA (rumor...agua)

MORT D'UN PINTOR

POESIA

LES GLOSES

JULIO CORTAZAR

CRO. FOLC

ESTRANGERS & DEIANENCs

PATRO MARC/2

S'AGOST

POEMA

XERRATORUM

PASSA TEMPS

"SOMBRES TURISTIQUES"

No fa gaire dies aparagué al "Diari de Mallorca", un article que versava a l'entorn del turisme, en poque paraules, ens explicava que l'ocupació hotelera prevista per aquest any a Mallorca, no superava la de l'any passat; ni tan sols arribava a igualar-la en nombre ot tant per cent de l'estiu passat.

A davant aquest fet, és necessari aclarir què, Espanya i més concretament Mallorca, no ha estat mai capaç d'emprendre una tasca pròpia, sèria, creativa i ben fonamentada. Quants d'empresaris han aprofitat negativament les possibilitats de plaques? A una habitació per dues persones ni col·loquen quatre i per deu mil pessetes quinze dies de vacances. Per quatre bitllets hom mogut cel i terra, sense pensar amb un futur hem fet i desfet urbanitzacions, apartaments, i ja ho veurem. No hem tingut una previsió en de millora vers un futur.

Anar a una "barbacoa", on serveixen la treta i esquerra, tirant menjar per damunt les taules i qui més n'agafa més en tó. Sangria a rompre (que sols Deu sap la mescla del xarop quina és), i després música iball a rompre (que no decaiga).

Quan fou explosió el "boom" turistic (72-73), també fou explosió una segona bomba "la crisi". Les plaques hoteleres no donaven abast, les agències tornaven boietes, pero dins Europa es comença a sentir un aire. Sa "petroli" que augmentava els preus, així i altres punts repercutiren creant aquesta segona bomba "la crisi".

Espanya, un país on els licors van regalats i els queviures més necessaris pels nuvols.

Apart el deute exterior que tenim. També apart els milions d'una senyora que fou la primera de les senyores. També apart, la quantitat de generals en funció, que és superior als "Estats Units", (Tant per cent). Apart també les terres, cases i demés capitals desapareguts i recuperats per els bancs d'un país que té quatre cantons. Apart també, tú i jo, que som dos, desgraciats i pagam una seguretat social que en haver-la de menester nos mostra es barram.

I deixant els apartes diem que el turisme és una realitat inclosa dins ells.

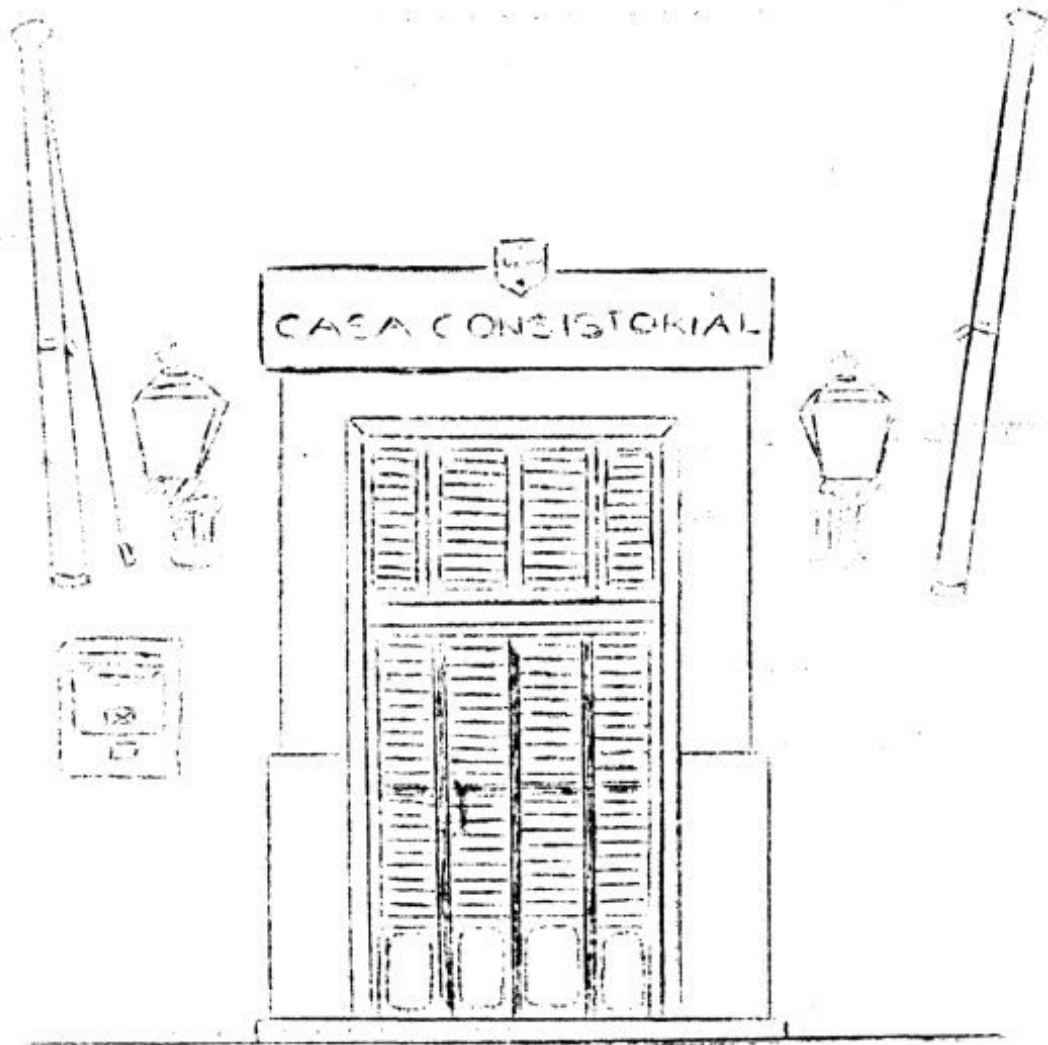
-Però Deia és....

-Deia és encara avui, un tros d'illa conservada a l'ombra, un tros de terra com vint anys ençà, una mossegada que molts desitjam encara avui aprofitar, una llepolia que pot deixar d'esser-ho, si s'esfaltà (per exemple), una carretera que arribés vora el mar.

Després de l'esfalt un restaurant amagat; i perquè no? uns apartaments i qualche hotel que reemplaça a certa torre de defensa.... Per lo prompte estan satisfets de haver-ho conservat, pero fins quan? Esperam que aquest dia no arribarà mai.

Redacció

JUNTA MUNICIPAL MES D'AGOST

TANCAT
PER
VACANCES.

CONCIERTO DE CAMARA

Que se celebrará el próximo día 18 de Agosto según el siguiente programa, en la Iglesia a las 20,30 horas.

1ª parte

TRIO EN LA MENOR. J.S. BACH

Polita Pascual, Teddy Coll y Pedro Pizá.

DOS MODERATOS. F. CARULLI

Teddy Coll y Pedro Pizá.

SERENATA. O. CIMA

Teddy Coll y Polita Pascual.

CHACONNE. 1. . . J. S. BACH

Gabriel Estarellas.

2ª parte

CUARTETO EN DO MAYOR Op. 21. F. CARULLI

Moderato

Andantino

Rondó (Allegretto).

Gabriel Estarellas, Polita Pascual Teddy Coll y Pedro Pizá.

A beneficio de las actividades musicales de la "Escuela de Deià".

=====

=====Ñ=====

EL RUMOR Y EL AGUA.

El rumor en un pueblo pequeño, cual rumor de las olas del mar, es el pasatiempo de desocupados, que no deja de interesar al resto; y que divierte al conocedor de la verdad. Y se producen tal serie de rumores, que rompen cualquier barrera de asombro o imaginación. Por el cargo que ocupamos, los miembros del Ayuntamiento, avocados, pocas, tenemos conocimiento de algunos asuntos con cierta antelación al resto del vecindario, en otras ocasiones, nuestros actos, o palabras, dan pie al disparatado rumor, y es tal el cuidado que debemos imprimir a nuestras palabras, para no herir sentimientos, o no crear el rumor, que a veces podemos resultar impertinentes ante la sequedad de nuestras respuestas, o incluso lo disparatado de nuestras afirmaciones, efectuadas con ánimo de disiparlos. También debemos reconocer que en algunas ocasiones nos interesa crear dicho rumor, y lo hacemos, esperando con ello desatar alguna lengua, o descubrir alguna verdad cercana a él, pero ello es en contadísimas ocasiones.

Desde hace algún tiempo los rumores apuntan el problema del agua en nuestra Villa, se dice de todo, y casi todo sin consistencia ni proximidad a la verdad, hay quien afirma que el Ayuntamiento hace alianzas con sectores de la población, con menosprecio de otros, y ello es tan falso como peregrina la idea de que el Ayuntamiento permanece al margen del grave problema que representa para Deia la falta de alcantarillado, evacuación de aguas sucias, agua corriente a domicilio, etc., cualquier persona puede darse cuenta de que en un plazo breve deberemos afrontar este problema, pero no en beneficio de un sector; no consultando a una parte del vecindario, no. El Ayuntamiento, como siempre, intentará satisfacer las demandas de todos y cada uno de los habitantes, el Ayuntamiento no está para dividir, debemos unir y si es posible multiplicar nuestros esfuerzos en aras de una mejor solución, que la encontraremos, pero será entre todos, además, se debe tener presente que en ningún momento hemos negado una información a nadie.

Hace un año y medio aproximadamente, el Ayuntamiento, encargó a un equipo de técnicos e ingenieros la confección de un proyecto de abastecimiento de agua y servicio de evacuación, con depuradora y demás, este trabajo se efectuó y resultó un primer paso muy importante, pues nos dió a conocer el costo de la realización de este servicio y las posibilidades de abastecimiento, que en principio sería de las fuentes más caudalosas y cercanas al casco urbano, es decir Es Moli y Es Recó. Opino que el trabajo merecía la pena, así como las 200.000 ptas. que nos costó al municipio, y si alguien quiere ver este proyecto puede solicitarlo en las oficinas municipales que sin ningún requisito se lo mostrarán, entre otras cosas porque es del Ayuntamiento, y las propiedades municipales lo son de todos los vecinos, que en definitiva somos los que pagamos. Los que estamos en el Ayuntamiento tan solo administramos el dinero y las propiedades de los vecinos. Por último no quisiera dejar de agradecer, una vez más a Toni Jai la donación que hizo al Ayuntamiento de unas cuantas horas de agua de la fuente de's Recó, han sido muchos los que desde entonces nos han ofrecido derechos sobre aguas del municipio, pero como ya decía antes, en su momento hablaremos, ahora ya tenemos todo lo que necesitamos para empezar el trabajo, y no creo que esperemos mucho, y solicitamos, como siempre, la colaboración de todos.

Epifanio Apesteguia.

HA MORT UN PINTOR

Aquesta setmana passada ens ha deixat per anar a descansar en la pau del Senyor, d'una forma completament inesperada i per sorpresa, D. Bernat Sanjuan. En Sanjuan com tothom el concixia. Un home amb un gran esperit, simpàtic i alegre, que es feia i parlava amb tota sa gent coneguda i desconeguda. Un treballador incansable que ha dedicat sa vida i ha viscut per sa seva gran vocació: "sa pintura".

Va néixer a Barcelona l'any 1915 i desde petit va sentir afició per pintar, tanta que ses primeres paraules de ses que ell es recordava era demanant a sa mare "un llapis", encara no sabia dir llapis.

Després va estudiar a s'escola de Belles Arts. Va passar moltes i llargues temporades a París, on pintava, feia exposicions i tenia "merchants" que l'hi venien es quadros. Té obres a molts museus francesos. Ha guanyat molts premis a Catalunya. Es va casar l'any 42 amb Conchita Guinovart que ha estat sa seva companyera de penes i fatigues fins el moment de la seva mort.

Darrerament passava una part de s'any a Barcelona i s'altre a Deià, on es seu estudi de "Son Dos" on tant i tant ha pintat. Allà a ca seva, una casa que es va construir fa deu anys. Venia aquí casi cada any desde el 43 visitant a diferents cases des poble. Deià. Des que pareixia estava enamorat, tant, que havia pensat quedar-hi a viure sempre. I a qui pocs dies abans de morir va deixar una de ses coses que ell més apreciava "ca seva".

Ha participat al certamen de pintura de Pollensa (on ha obtingut 3 anys seguits el premi). També ha exposat a Palma, Calvià i moltes bandes més. Si haguessim de definir sa seva pintura diriem que dins es cubisme ell va fer una creació pròpia.

Ara descansa ja per sempre en es cementiri de Deià (un dos més bonics del mon), lloc on creim ell hauria triat de poder-ho fer.

Ja just nos resta dir: - Descansa en pau i gràcies Bernat.

Redacció

La Gitana

Ja fa temps que era rector
d'una parròquia, un senyor
que a n'els pobres cada dia
les dava tot quant tenia
per caritat, per amor.

Una neboda tenia,
que amb ell la pobre vivia
des de que la recollí
quand son pare va morir
d'un atac d'apopleia.

Ella era hermosa,
elegant i ben plantosa,
sa més guapa enmig de mil
i no obstant, ella era humil
i sobretot, piadosa.

Vint anys solament tenia
que és s'edat en que somnia
sa ditxosa joventut
amors i plers i salut
vint-i-quatre hores per dia.

Un dia la jove estava
assegada a n'es portal
tan guapa, tan ideal
que tothom se la mirava.

Aleshores Dou volgué
que passàs pel seu carrer
una morena gitana
cordobesa o sevillana,
que enseguida l'hi digué:

Oló! hermosa resalada
de bella i dolça mirada
jvols que et digui o joveneta
ara mateix sa planeta
que Dou et té destinada?

Sí que ho vull bella gitana
cordobesa o sevillana
saber que serà de mí
lo que m'ha de succeir
en sa meua edat llunyana.

Ses netxes d'aquesta ma
diuen que t'has de casar
amb un home molt honrat
i que tendrà dins ciutat
s'ofici més alt que hi ha.

Vengueron metges, doctors,
míssers i procuradors
potacaris i escrivans
i una tropa de senyors.

A tots les deia que no
amb sa mateixa carència:
— Som jove per festejar
i ho feia per esperar
un altre partit millor.

I és que sa gitana un dia
l'hi va dir que es casaria
amb un home ric i noble
i que més d'això tendria
s'ofici més alt des poble.

Passaron ets anys volant
i la jove a l'entretant
veigent que de cada dia
s'hermosura li fogia
estava trista i plorant.

Es cabells l'hi blanquejaven
ses galtes se l'hi runven
perdent es colors d'un temps
i ja tenia ses dents
que davant s'esportellaven.

Un bon dia s'escolà
a s'orella l'hi parlà,
no diuen que l'hi va dir
però és cert que un matí
el rector els va casar.

conten que sa gitana
encara va endevinar
perquè és cert que un escolà
té damunt es campanar
s'ofici més alt que hi ha
dins sa vida ciutadana.

Podriem dir que cançó popular o glosa és la cançó del poble; però això seria definir idem per idem, com ho seria dir que el palau reial és del rei. ¿Que vol dir la cançó del poble?

Hi hagué folkloristes que cregueren que la cançó popular és, en el seu origen, obra individual, que cada peça literària és producte del cervell - d'un autor concret, encara que sovint innominat i desconegut.

La cançó popular és anònima i en certa manera és de tots, però cada una ha estat obra d'una persona, no de la comunitat. Allò que li dona aquestes qualitats de cançó popular és el fet d'haver estat adoptada pel poble, = admeça i assimilada per la gran massa d'un país i transmesa oralment d'un nucli de població a un altre i d'una generació a una altra i altres, amb la circumstància d'esser modificada i reelaborada per qualsevol i de no conservar-se la noció de quin és el primer autor, perquè tota la comunitat hi participa.

Aquesta adopció, transmissió oral i reelaboració poden resumir-se en un sol mot: tradició.

EL CANÇONER DEL PARE GINARD, RECORD I TESTIMONI

El cançoner del pare Ginard és l'únic, fins avui, que s'ha fet, a les Balears, amb una intenció exhaustiva, però no és el primer treball, en què es reuneixen mostres de la cançonística tradicional de Mallorca.

El romanticisme va ésser el moviment que determinà l'estudi i valoració dels elements culturals autòctons del diversos països europeus: llengua, art, literatura, història de les antigues nacionalitats.

La cançó tradicional és un d'aquests elements i també trobà en el romanticisme els seus primers cultivadors.

Crec que les primeres cançons autènticament mallorquines que es recolliren i publicaren, van ésser les dues que T. Tastu va enviar a George Sand i que es transcriuen en el famós "Hiver à Majorque".

Seguint les passes de George Sand, un artista francès, J. B. Laurens, = vingué a Mallorca en la tardor de 1839, habitava la mateixa cel·la on havia viscut la gran escriptora romàntica i l'any següent publicava el seu llibre "Souvenirs d'un voyage d'art à l'île de Majorque", aparegut abans que George Sand escrivís "Un hiver à Majorque" on sovint cita i pren per guia artístic el llibre de Laurens. I així molts més d'artistes, escriptors, pintors = estrangers van anar recopilant les cançons populars mallorquines.

Hem de dir també que ultimament s'ha editat un nou cançoner anomenat = "Sexe i cultura a Mallorca" amb totes les gloses populars incloses les més xistoses i vulgars. L'han editat els alumnes de la facultat de Filosofia i Lletres, baix la direcció de D. Gabriel Janer Manila.

C. Rullán

ESTRANGERS I DEIANENCOS

Cuando me pidieron que escribiera algo sobre la relación entre deianencos i estrangers creí que sería cosa fácil. Pero cuando empecé a analizar detenidamente la situación me di cuenta de que se trataba de algo bastante complejo y muy difícil de resumir. No obstante como inglés que ha sido a Ses Monjes y ha corrido en las carreras de cintas de Sant Joan me considero bastante documentado sobre este tema.

En primer lugar están los niños. Los vemos jugando en el Prxo o en el parque a la hora del recreo. Pero casi siempre se forman grupos distintos: los deianencos por un lado y los extranjeros por otro. Creo que la explicación es muy sencilla. Los niños aprenden el castellano en clase, y aunque escuchan el mallorquín no llegan a dominarlo al principio. Por eso no consiguen integrarse con los niños de Deià. Quizás si Deià estuviera en Castilla la Vieja resultaría más fácil.

Muchos de estos niños se marchan de Deià después de uno o dos años, pero los que viven aquí de forma más o menos permanente hablan el mallorquín sin acento, y entonces ya no existen tantas barreras. Hay un grupo bastante grande, en el que me incluyo yo, de jóvenes cuyos padres han residido aquí muchos años y que hablan bien el mallorquín. Y sus padres, por haber elegido Deià para vivir ya automáticamente se integran con la población nativa y existe un respeto mutuo. Incluso los hay de esta generación y grupo que se han tomado el trabajo de aprender el mallorquín.

Yo diría que donde quizás pueda haber algún problema debido a la falta de integración es en la población veraniega que no tiene tanto que perder si disgustan un vecino por armar ruido alguna noche y no dejarle dormir y cosas por el estilo; pero esto ocurre en todas partes del mundo y más en verano. Aunque también a estos veraneantes habría que clasificarlos en dos grupos bien distintos: los de siempre y los que solo vienen quince días por primera vez y al año siguiente van a probar las islas griegas.

Creo que los extranjeros se esfuerzan cada vez más en aprender el castellano e incluso el mallorquín, y muchos deianencos ya hablan el inglés y el francés.

JULIO CORTÁZAR
.....

Al saber que pasaba por nuestro pueblo el internacionalmente conocido cronopio, Julio Cortázar, hubo un gran revuelo, especialmente entre las pintadas y los famas y decidimos enviar a nuestra inexperta corresponsal, - C.A. a que le hiciera una entrevista, recomendándole mucho que no se olvidara preguntarle cuáles eran sus galardones, pues había que justificar la inusitada ola de periodistas que cayó como un diluvio sobre nuestro tranquilo y alejado pueblo.

-¿Premios? -dijo él-, ¿galardones? Déjame pensar. A pesar de andar por el mundo disfrazado de cronopio, alguien se las ingenió para confundir me con el Prix Medicis Etranger, Francia, 1975, por Libro de Manuel. Dos años más tarde me colgaron al cuello el Premio Gran Aguila de Oro de la ciudad de Niza (pesa mucho ese pajarraco) por el conjunto de mis bodrios.

Con tales alicientes confío en ganar el Tour de France, el Quiz de los 64.000 dólares de Chicago y el campeonato mundial de boxeo de peso pesado.

Que tengas suerte, cronopio.

CRONICA DES FESTIVAL DES PARC

Día 3 d'agost a vespre en es parc tengué lloc una vetlada musical molt entretenguda que va agradar a sa gent i que pensam que soses com aquesta s'haurien de fer més sovint. Es una menera de reunir ses persones per fer-nos arribar ses cançons arrolades dins noltros.

Bona actuació sa d'En Toni Morlà. A la llegua es veu que du molts anys d'aprenentatge, i que és lo que diuen un bon "Showman", per descomtat molt simpatic i que s'aficà aviat es públic dins sa butxaca. Bo s'acompanyament que l'hi feren En Tomàs i Na Rone.

Na Maria Munar i es seu acompanyant cantaren unes bones cançons mallorquines i sobretot una de "bressol" i "Es ball de ses vermadores".

En Jaume Sureda va ensucrar es cor de molts amb sa cançó dedicada a sa mare.

S'esforç d'En "Salvador" que debutava, es d'admirar ja que siguent castellà mos va cantar amb un mallorquí casi correcte.

En quant a la pantonima interpretada per Pere Noguera, caigué com anell al dit per completar sa vetlada. Cal destacar que ell ha estudiat molt, ha viatjat i ha fet teatro i mímica per Barcelona, França, Italia, Anglaterra etc. Segons mos contà a una xerrada que tenguem amb ell una vegada acabada s'actuació. Es de destacar també, que ha participat a ses escoles d'estiu donant curssets d'expressió corporal.

En general sa gent va quedar enllepolida, ja que molta va aguantar tot tot es temps drete, i aplaudint fort i amb ganes.

Tant de bo que això fos es començament d'unes festes populars, a ses que tenguessin tots una participació activa.

Redacció

Y de cada vez existen más intereses en común, sobre todo entre la juventud. El otro día hubo un recital en el Parc Municipal. Actuaban unos cantantes mallorquines y había mucho público. Muchos deianenes y muchos extranjeros, que aunque en su mayoría no entendían lo que se cantaba, se quedaron hasta el final y aplaudieron mucho.

Creo que valdría la pena organizar más recitales o veladas artísticas para poder así reunir toda la población. Sería interesante por ejemplo, que se organizara una lectura de poemas bilingüe, en mallorquí o inglés, cosa que nunca se ha hecho en Deià. Es una idea.

Joan Graves.

.....

PARLANT AMB ES PATRO MARC

(2ª part).

Ben segur, que a sa cala hi feia un estar d'angels, asseguts baix la canyssada, a l'ombra del sol, encara que aquest entrava per qualque rot-xillera, tant que la terrassa aparagués tapissada d'ombra i claror.

Ferem varies pausos en una de les quals me digué:

— Jo no he estat mai de fer política.

— Ben segur, emperò que teniu qualque fet o qualque punt, sino polític de la guerra civil.

— Sí, però primer vull donar contància que mai he estat partidari de la gont que es dedicava a fer mal.

— Quin es aquest aspecte idò?

— Quan va estallar es moviment vengueren a cercar-me perque me posas sa camia "blava". Jo m'hi vaig oposar rotundament, explicant que no estava a favor de la violència en cap sentit. Vulguis, no vulguis, me cercaren una mica.

— Sí, creim que degué esser un cop per ells trobar-se amb una resistència pasiva com la vostra.

— Veuràs. Aquí lo que porillava era el desembarc de l'altre zona. Ben segur que desde ciutat vengueren alguns militars per estudiar les possibilitats d'un desembarc. Empero la carretera es trobava com avui, sense arribar a la mar, i això els tranquilitzà. Un altre parill per ells eren les omisores infiltrades, creien que si es vessin obligats, aprofitarion les barques de la cala per fugir, i durant una bona temporada la cala es quedà sense barques. Se les endugueren al port de Sóller.

— I voltros i els altres pescadors. Us trobareu sense feina?

— Feina en teniem sempre. Era igual que avui, llevat que els sous bastaven per cubrir les necessitats, i molta gent no demanava res més, era més calmada i més alegre la gent. Avui som un poc egoistes.

— Mai nos conformam. Estavem idò en la feina.

— Veus aquestes marjades de damunt la cala? Idò tantels marjes com la sembra, i principalment aquesta, fou durant la guerra idò, quan s'els tregué un profit.

— ¿Quin era aquest?.

— Es sembraven de blat, pots ben comptar que no hi havia cap trosset de terra que deixàs de conrar-se. Allà on l'arada no arribava, ho feien es braços i l'eina entre les mans.

Així d'entretengut e interesant es parlar amb es patró Marc, un home que estima la mar, sa naturalesa i totes ses coses bones i guapes.

Redaccio

1 2 3 AGOST

"Per ls Mare de Deu d'Agost a les set ja és fosc". "Per Sant Llorens, figues a querns".

S'esplet principal de figues comença dins s'Agost, que per això es diuen agostonques, que són tan bones fresques, com assecades damunt canyssos en es sol i llavò passades en es forn i encistades mesclant-hi aigua-sal i fonoll tallucat.

També hi ha sa flor d'esparraguera que fa una olorota molt fina, ses abelles hi van form.

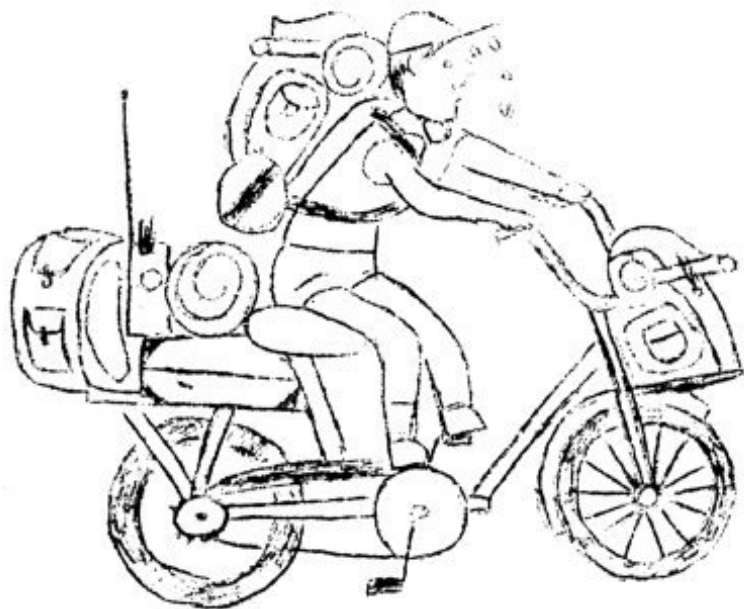
Una saó entre la Mare de Deu morta (15 d'Agost) i la mare de Deu des missatges (8 de setembre) és beneïda pes bestiar de llana i per sembrar farratge.

Dins s'Agost segueixen ses prunes, ses pomes i cullen ses metles que és una de ses collites que fa alçar més es cap en es pagesos, si hi ha bons preus i bon esplet. També comença a haver-hi raïms.

Dins aquest mes tanquen dins sa soll es porc que han de engreixar.

En Ploure d'Agost hi haurà esclata-sangs a rompre.

Treball realitzat per es nins de
5e curs de E.G.B. de s'escola de
"Es Puig".

NOVA
MANERA
D'ANAR
DE
VACANCES

ESTELÍ

Estelí
rio del este,
después de cuarenta años
de sequía
de despojos
de burla
se ha llenado tu cauce.
Con lodo y sangre
se ha llenado
con cartuchos vacíos
y con sangre
con camisas
pantalones
y cadáveres
pegándose como algas
a las rocas.
Un hedor sofocante
emana de tu río.
Estelí,
río del este,
tus naufragos no pueden ocuparse
caminan cabizbajos
merodean
buscan en los escombros
esas tijeras rotas
esa máquina Singer.
El río Estelí
está chorreando sangre
y fueron tus hijastros
tus hijastros vestidos
de guardias nacionales
tus hijastros desatados
por Somoza

adiestrados
amaestrados
y castrados
por Somoza
y mercenarios lucrados
de Somoza
tus hijastros mal pagados
por el hijastro Somoza
los que lanzaron fuego
y destruyeron.
Estelí,
río del este,
estás llorando sangre.

Claribel Alegria.

Passa Temps

VERTICALS

- S - Nota musical. Francisco
 E - Rei de la selva. Animal i barca del mateix nom.
 N - Vocals. Consonant. Lo que fan - ses abelles.
 C - Consonant. Estol en castellà.
 R - Lo que es fa amb un colador. Consonant.
 U - Grup de pexos. Area sense sa R.
 I - Conjunt civissenc. Consonants.
 A - Consonant. Lo que sempovent ses senyores.

HORITZONTALS

- 1 - En dona sa vaca. En llati rata.
 2 - S'emplea per volar. Cuiner.
 3 - Vocal. S'en posa a ses sopes. Consonant.
 4 - En donen a C'an Joan de s'aigua.
 5 - Vocal. Consonants
 6 - Femení d'ase en sulleric. Consonant.
 7 - Veicle per anar a sa lluna. Lloc per batre.
 8 - Peix que se pesca amb canya. Consonant.

SOLUCION AL ANTERIOR

